

PRATIK DERS

Përemrat lidhorë dhe të pacaktuar

Ders kategorisi: Mësime të gjuhës shqipe

Përemrat «që» dhe «i cili» për fjalitë e varura, si dhe «dikush, askush, ndonjë, çdo» për sasi e qenie të papërcaktuara.

Përemrat lidhorë dhe të pacaktuar

Këto janë dy grupe përemrash me funksione krejt të ndryshme: **lidhorët** bashkojnë një fjali të varur me një emër të fjalisë kryesore; **të pacaktuarit** tregojnë qenie, sende ose sasi që nuk përcaktohen saktësisht.

Përemrat lidhorë

Forma	Përdorimi	Shembull
që	i pandryshueshëm, forma më e zakonshme	<i>Libri që lexova ishte i bukur.</i>
i cili	mashkullore njëjës	<i>Djali i cili erdhi është kushëriri im.</i>
e cila	femërore njëjës	<i>Vajza e cila na ndihmoi ishte Arta.</i>
të cilët	shumës mashkullor	<i>Nxënësit të cilët morën pjesë fituan.</i>
të cilat	shumës femëror	<i>Fjalët të cilat mësua janë të reja.</i>
të cilin / të cilën	kallëzore	<i>Njeriu të cilin takova ishte mësuesi im.</i>
të cilit / së cilës	gjinore, dhanore	<i>Nxënësi të cilit i dhashë librin.</i>

Cilin të zgjedh? Në ligjërimin e përditshëm **që** është më i natyrshëm dhe gjithmonë i saktë. Format e *i cili* preferohen në ligjërimin zyrtar e shkencor dhe kur duhet qartësi për rasën ose kur pas emrit vjen një parafjalë: *Shtëpia **në të cilën** banoj është e vjetër.*

Përemrat e pacaktuar

Grupi	Format	Shembull
Për njerëz	dikush, askush, kushdo, secili, të gjithë	<i>Dikush të kërkoi.</i>
Për sende	diçka, asgjë, gjithçka, çdo gjë	<i>Nuk kam asgjë për të thënë.</i>
Për sasi	disa, ca, shumë, pak, ndonjë	<i>Disa nxënës munguan.</i>
Përgjithësues	çdo, secili, gjithsecili	<i>Çdo ditë shkoj në punë.</i>

Rregulli i mohimit të dyfishtë

Ky është ndryshimi më i madh nga anglishtja: kur fjalia përmban **askush, asgjë, asnjë**, folja **duhet** të mohohet gjithashtu me **nuk** ose **s'**:

- **Askush nuk** erdhi. — jo Askush erdhi.
- **Asgjë nuk** ndryshoi.
- **Asnjë** nxënës **nuk** mungoi.

Pas «çdo» dhe «ndonjë»

Të dy kërkojnë **emër në njëjës të pashquar**:

- **çdo ditë**, jo *çdo ditët*.
- **ndonjë pyetje**, jo *ndonjë pyetjet*.

Ndonjë përdoret sidomos në pyetje dhe në fjali kushtore: A ke **ndonjë** pyetje?

Fjalët sinjalizuese

Një emër i ndjekur menjëherë nga një fjali që e përcakton kërkon përemër lidhor. Fjalitë mohore me **as-** kërkojnë gjithmonë **nuk** ose **s'** te folja.

Gabimet e zakonshme

Gabim	Saktë	Pse
<i>Askush erdhi.</i>	Askush nuk erdhi.	mohim i dyfishtë i detyrueshëm
<i>Njeriu i cilin takova.</i>	Njeriu të cilin takova.	kallëzorja kërkon të <i>cilin</i>
<i>Vajza i cili na ndihmoi.</i>	Vajza e cila na ndihmoi.	përshtatja në gjini
<i>çdo ditët</i>	çdo ditë	njëjës i pashquar
<i>Nuk kam diçka për të thënë.</i>	Nuk kam asgjë për të thënë.	në fjali mohore përdoret <i>asgjë</i>

Provo vetë

1. Libri ___ lexova ishte interesant. (*që*)
2. Vajza ___ na ndihmoi është motra e Benit. (*e cila*)
3. ___ nuk erdhi në mbledhje. (*Askush*)
4. A ke ___ pyetje? (*ndonjë*)
5. ___ ditë shkoj në punë me autobus. (*Çdo*)

Burime dhe referenca

- *Gramatika e gjuhës shqipe I – Morfologjia*, Akademia e Shkencave e Shqipërisë, Tiranë, 2002.
- *Gramatika e gjuhës shqipe II – Sintaksa*, Akademia e Shkencave e Shqipërisë, Tiranë, 2002.
- *Drejtshkrimi i gjuhës shqipe*, Instituti i Gjuhësisë dhe i Letërsisë, Tiranë, 1973.
- *Fjalori i gjuhës shqipe*, Akademia e Shkencave e Shqipërisë, Tiranë, 2006.